E&M CONSULTANTS

gemeente Twenterand

Rapportage uitkomsten Verbijzonderde interne controle 2021

INHOUDSOPGAVE

1. Kernboodschap
2. Inleiding
3. Ontwikkelingen
4. Oordeel per proces
5. Planning 2022
6. Uitkomsten en impact rechtmatigheidsverantwoording

1 KERNBOODSCHAP

Verbijzonderde interne controle 2021
Op afstand werken werd voor het jaar 2020 nog bestempeld als anders en incidenteel, voor het jaar 2021 werd dit echter grotendeels gecontinueerd en deels blijvend (hybride werken). Zo heeft de controle in 2021 grotendeels vanaf afstand plaatsgevonden. Gemeente Twenterand heeft de werkwijze goed aangepast naar het nieuwe normaal en hierdoor heeft de controle grotendeels efficiënt plaats kunnen vinden. Ook al zijn we het digitale werken al meer dan een jaar gewend, het blijft bijzonder mooi om te constateren dat het mogelijk is geweest de controle tijdig af te ronden. De samenwerking was, ondanks alle COVID-19 maatregelen, prettig en constructief.

De afstemming met de accountant gedurende de interim controle en de tijdige afstemming is eveneens als prettig ervaren. Wat ons betreft houden wij de lijn vast voor het controlejaar 2022 om in het voortraject betrokken te zijn bij de afspraken met de accountant.

Algemene constatering
De accountant heeft in de managementletter aandacht gevraagd om de meerwaarde van de VIC te vergroten door meer procesgerichte controles in de tweede lijn uit te (laten) voeren zodat de VIC meer invulling aan derde lijn controles kan geven. Vanuit de VIC erkennen wij het standpunt van de accountant en denken wij graag mee hoe de eerste en tweede lijn beter ingezet kan worden zodat de controles in de beheersing in het proces zit en niet enkel bij de VIC.

De gemeente Twenterand neemt veel initiatief bij (proces) verbeteringen. Daarbij wordt ook tijdig afstemming met ons gezocht over belangrijke interne en externe ontwikkelingen en bijzonderheden. Wij hebben de indruk dat gemeente Twenterand hierdoor beter in control is en zelf richting geeft. Als voorbeeld noemen wij dat de fouten inzake aanbestedingen fors zijn afgenomen.

Aandachtspunten
- De rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld. De verwachting is momenteel dat over het boekjaar 2022 een verantwoording dient te worden afgegeven op financiële rechtmatigheid.
- Hierbij is het van belang duidelijk te hebben wie eigenaar is van een proces (eigenaarschap) en wat de rechtmatigheidsverantwoording voor het specifieke proces betekent. Het heeft de voorkeur de financiële rechtmatigheid in het proces geborgd te hebben en achteraf middels VIC-werkzaamheden vast te stellen of deze controls hebben gewerkt. Voorbeeld hiervan is de (EU) aanbestedingsgrens. De proceseigenaar dient het proces zo in te richten dat de regels gevolgd worden, de VIC kan achteraf toetsen of deze inrichting effectief is. Twenterand heeft hierin al stappen gemaakt door te werken met procesverantwoordingen voor de financieel belangrijkste processen. Komende periode zal een plan worden opgemaakt om te komen tot eenduidige procesbeschrijvingen.
- Uitvoeren van de frauderisicoanalyse binnen de gemeente.

Toelichting:
Deze rapportage gaat in op het financiële oordeel. De kwaliteit van de procescontroles zijn uitgebreid gerapporteerd tijdens de interim periode in onze rapportage. Wel hebben wij 2 procesmatige constateringen die wij apart toelichten, dit betreft de processen omgevingsvergunningen en huren en pachten.

2 INLEIDING

VIC rapportage
Deze rapportage geeft inzicht in de stand van zaken van uw procesbeheersing en de mate van getrouwheid en rechtmatigheid van uw processen en onderliggende financiële geldstromen. Deze VIC rapportage sluit aan bij de ontwikkeling te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording van B&W vanaf 2022.

De aanpak van onze verbijzonderde interne controle
De verbijzonderde interne controle wordt niet alleen uitgevoerd om zaken te constateren, maar juist om de organisatie te helpen om te verbeteren. We leveren een bijdrage aan het inzicht in de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

Onze controleaanpak is procesgericht, dus wij proberen zoveel mogelijk te steunen op de beheersmaatregelen in het proces. Als dit niet lukt doordat de procesbeheersing niet zichtbaar is, voeren wij aanvullende gegevensgerichte controles uit. De aanbevelingen zijn gericht op de doorontwikkeling van de beheersing in het proces.

Waarom VIC
Een goede administratieve organisatie / interne beheersing is een randvoorwaarde voor een betrouwbare en effectieve informatievoorziening en een rechtmatig financieel beheer. Effectieve en efficiënte procesbeheersing is daarnaast van belang voor een kwalitatief goede bedrijfsvoering. Via de verbijzonderde interne controle toetsen wij jaarlijks de kwaliteit van de bedrijfsprocessen en de getrouwheid en rechtmatigheid van de diverse geldstromen.

Rollen en verantwoordelijkheden
Wij onderscheiden de volgende rollen en verantwoordelijkheden:

Inhoud rapportage
In deze rapportage geven wij onze bevindingen over de uitgevoerde werkzaamheden in de periode september 2021 t/m april 2022.

De aard van deze rapportage brengt met zich mee dat wij ons meer richten op mogelijke risico's en maatregelen om deze risico's te beheersen dan dat wij een puntsgewijze beschrijving geven wat er allemaal goed gaat. Wij vragen u deze rapportage in dat licht te bezien.

3 ONTWIKKELINGEN

Nr	Ontwikkeling	Impact op bedrijfsprocessen
1.	Eind juni 2021 werd bekend dat de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording een jaar is uitgesteld. Naar wij hebben begrepen staat de wetswijziging voor 2022 (exacte datum is nog niet bekend) op de agenda van de Tweede Kamer en zal deze worden ingevoerd met ingang van begrotingsjaar 2022. Daarmee is er ruimte ontstaan om, na een intensief jaar met corona, de invoering goed voor te bereiden. Eind augustus 2021 heeft de commissie BBV (na consultatie) een nieuwe kadernota Rechtmatigheid 2022 uitgebracht. Tegelijk met deze kadernota is eveneens een notitie over de paragraaf bedrijfsvoering en een addendum op de Kadernota Rechtmatigheid 2021 gepubliceerd. Naar onze verwachting zal er gedurende 2022 nog wel nadere duiding komen over de invoering, welke elementen bij de accountant blijven en welke elementen wel onderdeel zijn rechtmatigheidsverantwoording.	Het ambitieniveau van de gemeente is dat het college van B&W over 2022 een rechtsmatigheidsverantwoording kan afgeven. Het jaar 2021 wordt als proefjaar gebruikt om op een juiste wijze invulling te geven aan de rechtmatigheidsverantwoording. Bij de gemeente Twenterand wordt momenteel ingezet op het succesvol implementeren van de rechtmatigheidsverantwoording voor het boekjaar 2022. De gebieden begrotingsrechtmatigheid, Misbruik en oneigenlijk gebruik en de EU-aanbestedingen zien wij als belangrijkste aandachtsgebieden.
2.	Ontwikkelingen met betrekking tot fraude en de controle van de jaarrekening. In februari 2021 heeft de beroepsorganisatie de NBA een notitie “Best practice maatregelen frauderisicobeheersing voor bestuurders en toezichthouders” ter consultatie uitgebracht. In deze notitie wordt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen zoals de gemeenteraad aan de orde gesteld bij het voorkomen en detecteren van fraude. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude kunnen de gelegenheden tot fraude afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico’s en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Vanaf het boekjaar 2022 zal de accountant in de controleverklaring ook expliciete passages moeten opnemen aangaande de frauderisicobeheersing en continuïteit.	Wij vragen aan de gemeente Twenterand aandacht voor de ontwikkelingen met betrekking tot de controle op fraude. Het is goed om dit tijdig af te stemmen met BDO om de werkzaamheden gedurende 2022 zo goed mogelijk in te kunnen richten.

3 ONTWIKKELINGEN

Nr	Ontwikkeling	Impact op bedrijfsprocessen
3.	De kadernota rechtmatigheid 2022 is uitgebracht. Hierin zijn enkele aandachtspunten opgenomen voor gemeenten inzake de rechtmatigheidsverantwoording. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting onrechtmatig is. Het kan hier ook gaan om begrotingsonrechtmatigheden waarbij het college binnen het door de raad uitgezette beleid is gebleven. Het is aan de raad om te bepalen in hoeverre afwijkingen acceptabel zijn. Daaruit komt de volgende stellige uitspraak (= pas toe of leg uit): • Begrotingsoverschrijding: vastleggen in de financiële verordening op welke wijze om te gaan met begrotingsonrechtmatigheid. Hieruit moet blijken hoe afwijkingen geïnterpreteerd worden in het kader van het uitoefenen van het budgetrecht door de raad. Verder zijn adviezen gedaan inzake: • Jaarschijven kredieten: afspraken maken tussen college en raad over verschuivingen van lasten tussen jaarschijven vast te leggen in de financiële verordening. • Budgetoverheveling: kaders op te nemen in de financiële verordening, ex artikel 212 Gemeentewet, indien specifieke budgetten bij onderuitputting op jaareinde in bestemmingsreserves worden opgenomen	Het college en de raad leggen in de financiële verordening vast op welke wijze wordt omgegaan met begrotingsonrechtmatigheden. Hieruit moet blijken hoe afwijkingen geïnterpreteerd worden in het kader van het uitoefenen van het budgetrecht door de raad. Dit betekent dat er een analyse gedaan moet worden in hoeverre de genoemde zaken nu georganiseerd zijn in de financiële verordening of andere nota, om vervolgens de nota aan te passen waar nodig.
4.	Doordat wet en regelgeving veranderen zien wij dat ook accountants de controle steeds diepgaander insteken op bepaalde onderdelen. Zo is er de laatste jaren steeds meer aandacht voor de bagatelregeling en de wezenlijke wijzigingen. Ook naar aanleiding van het arrest uit 2018 inzake raamovereenkomsten waarbij het verplicht is om een maximale afnameverplichting op te nemen is het wenselijk om de lopende raamovereenkomsten te beoordelen. Voor het jaar 2021 en 2022 zien wij dat de controle ook steeds vaker ingaat op het feit of de subsidies ook daadwerkelijk subsidies zijn en geen verkapte inkoop. Dit zijn complexe casussen waarbij een goede analyse van de gemeente wenselijk is om een duidelijk standpunt in te nemen.	Wij adviseren om te inventariseren of er raamovereenkomsten zijn waarbij geen maximale afnameverplichting is opgenomen ofwel de maximale afname verplichting overschreden wordt. Voor het arrest van 2018 zie: CURIA - Documents (europa.eu) Daarnaast is het goed om met de subsidies te beoordelen of dit raakvlakken heeft met inkoop.

3 ONTWIKKELINGEN

Nr	Ontwikkeling	Impact op bedrijfsprocessen
5.	Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Omdat het vaak moeilijk is om te bepalen welke gemeente verantwoordelijk is, is besloten om het woonplaatsbeginsel wettelijk te veranderen en te vereenvoudigen. Per 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet van kracht. Vanaf dat moment bepaalt de plaats van inschrijving van de jeugdige welke gemeente verantwoordelijk is voor de zorg en niet langer de plaats waar de uitvoerende zorginstelling is gevestigd. Is er bijvoorbeeld sprake van (aaneengesloten) zorg met verblijf? Dan is de woonplaats waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan de start van de verblijfszorg bepalend. Landelijk betekent dit dat voor alle jeugdigen ook opnieuw bepaald moet worden welke gemeente financieel verantwoordelijk is. Dit zal ook moeten leiden tot aanpassingen en het is van belang dat hier regionaal tijdig actie op ondernomen wordt.	Voor de gemeente Twenterand kan dit betekenen dat verblijfstrajecten voor jeugdigen zowel alsnog worden toegewezen aan de gemeente of juist niet langer voor rekening van de gemeente komen. Dit kan mogelijk een impact hebben op de begroting vanaf 2022.

4 OORDEEL PER PROCES

	Proces	Oordeel financieel in control 2021
1.	Financiële administratie	
2.	Inkopen en betalingsverkeer	
3.	Personeelslasten	
4.	Belastingen	
5.	Uitkeringen en inkomensoverdrachten (PW)	
6.	WMO	
7.	Jeugdhulp	
8.	Grondexploitatie	
9.	Aanbesteding	
10.	Subsidieverstrekking	
11.	Omgevingsvergunning	
12.	Huren en pachten	

Oordeel	*Toelichting*
Matig	In deze processen zitten bevindingen waarbij sprake is van financiële fouten welke meetellen in het oordeel
Redelijk	In deze processen zijn bevindingen geconstateerd waarbij een onzekerheid zal worden opgenomen in de jaarrekening
Goed	Geen bevindingen geconstateerd op financiële rechtmatigheid
Procesmatig bevindingen	Geen bevindingen geconstateerd op financiële rechtmatigheid. Wel geldt dat hiervoor procesmatig bevindingen apart worden toegelicht in hoofdstuk 6.

5 PLANNING 2022

Stap	Werkzaamheden	Planning
1.	Actualiseren VIC plan 2021-2024. Hierbij inventariseren wij wat de wensen zijn vanuit de gemeente. Hierbij worden de bevindingen vanuit de managementletter en het accountantsverslag van BDO over het boekjaar 2021 verwerkt. Tevens nemen wij hierbij de onderdelen mee vanuit de frauderisicoanalyse	Mei 2022
2.	Start met het uitvoeren van controles over het eerste half jaar. Uitvraag bij BDO inzake selecties begin juli.	Juli 2022 tot en met september 2022
3.	Rapporteren over het eerste half jaar.	Oktober 2022

6. UITKOMSTEN EN IMPACT RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Uitkomsten en impact rechtmatigheidsverantwoording

6. Uitkomsten en impact rechtmatigheidsverantwoording

Algemeen:
Bij de tussentijdse rapportage is reeds gerapporteerd over de opzet en bestaan van de processen. Daarnaast heeft BDO over de eerste 6 maanden reeds een selectie uitgezet. De uitkomsten hiervan zijn reeds behandeld in de rapportage die tussentijds is verstuurd.

Over het tweede half jaar rapporteren wij over de uitkomsten van de dossiercontroles WMO, Jeugdhulp en PW, deelwaarneming op: subsidies, prestatielevering en grondexploitatie over het tweede deel van het jaar 2021. Daarnaast is de spendanalyse uitgevoerd over het gehele jaar 2021.

De gemeente Twenterand heeft de VIC tijdig betrokken bij de jaarrekeningcontrole en dit heeft ervoor gezorgd dat er een tijdige oplevering heeft plaatsgevonden.

Dossiercontroles WMO, Jeugdhulp en PW
De dossiercontroles inzake WMO, jeugdhulp en PW is een jaarlijks terugkerend onderdeel binnen de controle van de VIC en de jaarrekeningcontrole. Hierbij wordt gekeken naar het proces van aanvraag tot en met verstrekking. Hierbij wordt getoetst aan de verordening van de gemeente Twenterand. Hierbij hebben wij geen bevindingen geconstateerd.
Over het gehele jaar zijn er voor WMO 22 dossiers beoordeeld, voor de jeugdwet 42 dossiers en voor PW zijn er 17 dossiers beoordeeld.

Belastingen en personeel:
Deze processen zijn niet belegd bij de gemeente Twenterand. Voor de belastingen ontvangt de gemeente een controleverklaring van GBT. In 2020 zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd bij GBT, voor 2021 is een goedkeurende verklaring wordt verstrekt.
Het proces van personeel (salarisverwerking) is belegd bij Wierden. Ook daar wordt de interne controle uitgevoerd. Afgelopen jaar zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Uitkomsten subsidie:
Voor de subsidies zijn er 12 dossiers beoordeeld. Hierbij is gekeken naar de verstrekking 2021 en de vaststelling over het jaar 2020. Hierbij zijn geen bevindingen geconstateerd, zichtbaar is dat bij alle subsidies de onderliggende documenten aanwezig zijn en dat de termijnen vanuit de verordening zijn behaald.

6. Uitkomsten en impact rechtmatigheidsverantwoording

Uitkomsten grondexploitatie:
Voor de grondexploitatie hebben wij 17 verkopen gecontroleerd. Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd binnen de verkopen. De prijzen sluiten met de onderliggende grondprijzennota ofwel een raadsbesluit. Daarnaast zijn de dossiers volledig en voldoen deze aan de verwachtingen. Derhalve akkoord.

Prestatielevering:
Voor de prestatielevering op inkopen zijn over het eerste half jaar 60 facturen geselecteerd. Hierbij is beoordeeld of de prestatie van de inkoop ook daadwerkelijk geleverd is. Van de selectie kon door de budgethouder/prestatie akkoord verklaarder onderbouwing aanleveren waaruit blijkt hoe de prestatie is geleverd en dat de factuur terecht betaald is. Hier zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Aanbestedingen:
Bij de spendanalyse (in samenwerking met de medewerker inkoop) worden de crediteuren welke boven de € 50.000,- besteding hebben over het jaar 2021 integraal beoordeeld. In 2020 was de omvang van onrechtmatigheden inzake het niet naleven van de aanbestedingsregels: € 1.650.000,- door deze forse omvang kreeg gemeente Twenterand een verklaring met beperking voor rechtmatigheid. Veel fouten hadden hierbij betrekking op inhuur van personeel en ICT, wij hebben geconstateerd dat hierop door gemeente Twenterand adequate acties zijn gezet en de onrechtmatigheden hierbij fors zijn gereduceerd. Voor 2021 heeft onrechtmatige inhuur plaatsgevonden ad. € 145.000,- en de onrechtmatige inkoop van ICT is € 315.000,-. Totaal resulteert dit in een onrechtmatigheid van € 460.000,-.

Omgevingsvergunningen:
Hierbij zijn in totaliteit 5 waarnemingen verricht, geen bijzonderheden geconstateerd. De leges worden gebaseerd op de bouwkosten. De grondslag daarvoor zit in de opbouw (activiteiten) van het vergunningendossier. De leges worden berekend aan de hand van de gemiddelde bouwkosten volgens de tool (website) Bouwkosten. Dit is gekoppeld aan de activiteiten uit het vergunningenproces en de grondslag. Intern is het beoordelen van de bouwkosten bij één medewerker belegd, wij adviseren hierop (in elk geval bij de risicovolle vergunningen) functiescheiding door te voeren. Dit is ook als zodanig door de proceseigenaar onderkend.

Huren en pachten:
Hierbij zijn in totaliteit 4 gegevensgerichte waarnemingen verricht. Ondanks dat vanuit deze gegevensgerichte waarnemingen geen fouten zijn geconstateerd hebben wij vastgesteld dat intern dit proces onvoldoende aandacht heeft. Voor dit proces geldt dat samen met de verantwoordelijke proceseigenaar voor 2022 vanuit een risicoanalyse de beheersmaatregelen moeten worden geïdentificeerd en hierop vervolgens de (verbijzonderde) interne controles moeten worden opgepakt.

6. Uitkomsten en impact rechtmatigheidsverantwoording

Impact rechtmatigheidsverantwoording:

Hiernaast is de standaard tekst inzake de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. Hierover zal het college zich zoals het nu lijkt over moeten verantwoorden over het jaar 2022. Dit geldt dus nog niet over verslaggevingsjaar 2021. Ter duiding geven we wel vast onze inschatting omtrent de rechtmatigheid bij de door ons getoetste processen over 2021.

Vanuit de VIC zijn er op het gebied van aanbestedingen onrechtmatigheden geconstateerd welke een financiële impact hebben.
De totale financiële impact is: € 460.000,-.

Vanuit de analyse op de begrotingsrechtmatigheid zijn geen bijzonderheden geconstateerd. Wij moeten opmerken dat op deze gebieden de komende jaren landelijk gezien de grootste risico's voor de rechtmatigheidsverantwoording zien. Bij niet EU-aanbesteden terwijl dit wel had gemoeten komt de tolerantiegrens snel in zicht, dit geldt ook bij het niet adequaat verwerken en/of toelichten van begrotingswijzigingen en -afwijkingen.

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders[1]

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het College van burgemeester en wethouders aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op XX XXX 202X vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt x% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € x.

Conclusie

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties (niet) rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen[2]:

-
-
-

In de paragraaf bedrijfsvoering heeft het college beschreven welke actie zij onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.